

Vertroulik

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V3

NOVEMBER 2024

PUNTE: 100

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 6 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit TWEE afdelings:

AFDELING A: Opstel (50)
AFDELING B: Transaksionele Tekste (2 x 25) (50)
2. Beantwoord EEN vraag in AFDELING A en TWEE vrae in AFDELING B.
3. Skryf in die taal waarin jy geassesseer word.
4. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
5. Jy moet jou werk beplan (bv. deur 'n breinkaart/diagram/vloediagram/kernwoorde te gebruik), taalversorg en proeflees. Die beplanning moet VOOR die finale produk gedoen word.
6. Alle beplanning moet duidelik aangedui en daarna netjies deurgehaal word.
7. Jy moet jou tyd soos volg bestee:

AFDELING A: ongeveer 100 minute
AFDELING B: ongeveer 80 (2 x 40) minute
8. Nommer elke skryfstuk korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
9. Die titel/opskrif word NIE in aanmerking geneem wanneer die woorde getel word NIE.
10. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: OPSTEL**VRAAG 1**

Kies EEN van die volgende onderwerpe/prente en skryf 'n opstel van 400 tot 450 woorde. Skryf die nommer en die titel/opskrif van jou opstel neer.

1.1 ... en toe neem ek dié besluit! [50]

1.2 **Is dít sosiale selfdood?** [50]

1.3 **Ek vlieg met my eie vlerke.** [50]

1.4 Ek hoor die roepstem ... [50]

1.5 "Ek wonder wat van jou geword het
Jy wat nog so by my spook
Ek weet net ons het die vuur gemaak
Die wêreld aan die brand gestook"

[Tussen Treine, Richard van der Westhuizen, 2015]

[50]

Bestudeer die prente hieronder en skryf 'n OPSTEL oor EEN. Skryf die vraagnommer (1.6, 1.7 OF 1.8) en jou eie titel neer.

1.6

[Bron: <https://wordz.com/easy-on-nature>]

[50]

1.7

[Bron: <https://stessens.be/sleutel-op-die-deur/>]

[50]

1.8

[Bron: <https://punchng.com/>]

[50]

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE**VRAAG 2**

Kies TWEE van die volgende onderwerpe en skryf 180 tot 200 woorde oor elkeen. Skryf die nommer en die titel/opskrif wat jy gekies het, neer.

2.1 INFORMELE E-POS

'n Vriend/Vriendin van jou, wat ook in matriek is, wonder of hy/sy volgende jaar moet gaan studeer, werk of 'n oorbruggingsjaar neem.

Gebruik die formaat hieronder en skryf 'n E-POS aan jou vriend/vriendin waarin jy jou mening hieroor lug.

Van	
Aan	
Datum	
Onderwerp	

[25]**2.2 FORMELE BRIEF: BRIEF AAN DIE PERS**

Daar het onlangs verskeie berigte oor die moeilike lewensomstandighede waarin verskeie Suid-Afrikaners moet oorleef, verskyn.

Skryf 'n BRIEF AAN DIE PERS waarin jy redes aanvoer waarom Suid-Afrikaners ten spyte van dié negatiewe berigte steeds bly hoop.

[25]**2.3 TYDSKRIFARTIKEL**

Dit is 'n realiteit dat hoërskoolleerders dikwels negatief beïnvloed word wanneer hulle in verkeerde vriendekringe beland.

Skryf 'n TYDSKRIFARTIKEL hieroor met die opskrif hieronder:

HOE HANTEER EK VERKEERDE VRIENDE?

[25]**2.4 DIALOOG**

Dit is donker en jy en 'n vriend/vriendin is in groot moeilikheid. Jou vriend/vriendin vra skielik:

"Wie se slim plan was dit dié?"

Skryf die DIALOOG wat hierop volg.

[25]

2.5 HULDEBLYK

"Goeie vriende is soos sterre. Jy sien hulle nie die heelyd nie, maar jy weet hulle is altyd daar."
[Bron: www.etsy.com]

Jy word gevra om 'n huldeblyk vir 'n baie goeie vriend/vriendin by sy/haar agtiende verjaarsdagpartytjie te lewer.

Skryf die HULDEBLYK vir die vriend/vriendin en begin jou huldeblyk met die aanhaling hierbo.

[25]**2.6 INFORMELE TOESPRAAK**

Die aand voor 'n groot sportgeleentheid teen die buurskool word jy, as sportleier van jou skool, gevra om die deelnemende spanne toe te spreek. Jou INFORMELE TOESPRAAK het die volgende opskrif:

KLEIN OOMBLIKKE IN GROOT WEDSTRYDE IS DIE VERSKIL TUSSEN WEN EN VERLOOR

Skryf die TOESPRAAK.

[25]

TOTAAL AFDELING B: 50
GROOTTOTAAL: 100

Vertroulik

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V3

NOVEMBER 2024

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 100

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 12 bladsye.

ALGEMENE ASSESSERINGSRIGLYNE**NASIONALE NASIENSIMBOLE**

VERDUIDELIKING	SIMBOOL	BESKRYWING
Woordorde	(→)	Hakies en pyltjie
Woord(e) weggelaat	^	Weglaatteken/Karet
Taalfoute	—	Enkelstreep onder die taalfout
Spelfoute	=	Dubbelstreep onder die spelfout
Paragraafindeling	[	Begin van 'n nuwe paragraaf
Nuwe sin	L	Begin van 'n nuwe sin
Woord(-keuse)-foute	X	Trek 'n X bo-oor die verkeerde woord.
Erkenning van taaljuweeltjies	✓	Regmerkke bo goeie taalgebruik, idees of uitdrukkings
Onduidelik/onverstaanbaar	ƒ (in die kantlyn)	Kronkelstreep
Punktuasie	○	Omkring

Neem taalvariëteit in ag.

AFDELING A: OPSTEL

AFDELING A word volgens die rubriek uit 50 geassesseer. Die kandidaat mag slegs oor EEN onderwerp of prikkel skryf. Hy/Sy mag enige tipe opstel, toepaslik volgens hoe hy/sy die onderwerp interpreteer, skryf. Slegs die finale poging word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste opstel nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die opstel die kodes soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud:

Taal, styl en redigering:

Struktuur:

Skryf dan die totaal van die opstel aan die regterkant (onder die opstel).

I = Kh = 22

T = KI = 10

S = K = 4

36

Dra die punt uit 50 oor na die BEGIN van die opstel (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

DIE FORMAAT VAN DIE OPSTEL

- **Inleiding:** Dit is gewoonlik een paragraaf waarin die onderwerp bekendgestel word. Dit behoort treffend, relevant, saaklik en kort te wees.
- **Liggaam:** Dit is verskeie paragrawe waarvan die eerste sinne gewoonlik die hoofgedagte bevat. Die daaropvolgende sinne is ter ondersteuning van die hoofgedagtes en is menings van die skrywer. Die laaste sinne bevat gewoonlik die samevatting van die hoofgedagte.
- **Slot:** Dit is die laaste paragraaf wat die opsomming van die skrywer se mening of sy/haar standpunt insluit. In die geval van 'n verhalende, beskrywende en bespiegelende opstel vat die slot die skryfstuk saam, terwyl 'n argumenterende en beredeneerde opstel se slot die skrywer se finale standpunt/mening weerspieël.

SOORTE OPSTELLE:**VERHALENDE OPSTEL**

Dit is 'n interessante vertelling van 'n storie/gebeurtenis(-se) (gewoonlik uit die verlede). Dit kan vanuit enige perspektief geskryf word.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit handel oor iets wat gebeur het en vertel word ('n storie of gebeurtenis).
- 'n Sterk oortuigende storielyn ontwikkel logies en die verhaal oortuig.
- Dit is opreg en met entoesiasme geskryf.
- Die inhoud is boeiend en interessant, dit oortuig en ontwikkel logies, daarom is die inhoud samehangend.
- Die verhaal word uit eie ervaring geskryf, maar kan fiktief wees.
- Karakterisering oortuig en die agtergrond/atmosfeer is geslaagd.
- 'n Treffende inleiding wat die leser boei, word aangebied.
- 'n Verrassende slot rond die inhoud af.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Die verlede tyd word gewoonlik gebruik.

BESPIEGELENDENDE OPSTEL

Die skrywer oorweeg/deurdink 'n idee/leuenswaarheid/'n situasie en gee sy/haar emosionele reaksies en gevoelens weer. Dit bespiegel oor drome of wense/moontlikhede.

Hou die volgende in gedagte:

- Die probleem, situasie, saak, onderwerp word omskryf.
- Die onderwerp word bepeins, oordink: verskillende opsies word teen mekaar opgeweeg.
- Dis persoonlik van aard.
- Daar is 'n definitiewe struktuur, maar 'n gevolgtrekking is nie nodig nie.
- Dit hoef nie 'n gebalanseerde bespreking te bied nie – dit kan humoristies of ernstig geskryf word.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

BEREDENEERDE OPSTEL

Dit is objektief en probeer om 'n gebalanseerde gesigspunt van beide kante van 'n argument te gee. Die skrywer oorweeg verskeie aspekte van die onderwerp onder bespreking en bied teenstellende menings onpartydig aan. Die skrywer mag tot 'n spesifieke gevolgtrekking aan die einde van die opstel kom, maar die argumente vir en teen die onderwerp moet goed gebalanseerd en duidelik in die ontwikkeling van die opstel ontleed wees.

Hou die volgende in gedagte:

- Die opstel handel oor 'n onderwerp waarvoor standpunt, alreeds tydens die inleiding, ingeneem word.
- BEIDE kante van die argument moet beredeneer word.
- Die inhoud oortuig en ontwikkel logies en helder.
- Dit bevat goed gemotiveerde en ondersteunende stellings.
- 'n Gevolgtrekking word in die slotparagraaf, wat aansluit by die inleiding, gemaak. Die slot gee 'n sterk aanduiding van die skrywer se mening.
- Die leser word deur die skrywer se standpunt oortuig.
- Oorredende en emotiewe taalgebruik kom voor.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Hoewel objektief, kan die skrywer ook persoonlik raak.

ARGUMENTERENDE OPSTEL

Die skrywer het 'n spesifieke mening en argumenteer daarvoor om sy/haar standpunt te motiveer.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit is subjektief en definitiewe menings moet gestel word.
- 'n Eie mening word op 'n baie oorspronklike en treffende manier gegee.
- 'n Reeks argumente om perspektief te motiveer, word gegee.
- Verdediging of aanval van 'n saak word enduit volgehou.
- 'n Verskeidenheid stylfigure en oorredingstegnieke kan gebruik word.
- Sterk gevoelstaal wat emosioneel is, maar nie kru taal nie, kan gebruik word.
- Daar moet 'n duidelike en oortuigende slot wees.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

BESKRYWENDE OPSTEL

Die skrywer beskryf iets/iemand soos hy/sy dit ervaar (dis moeilik om iets te beskryf wat nie eerstehands ervaar is nie) en stel die leser in staat om die onderwerp wat beskryf word, net so lewendig soos hy/sy te beleef.

Hou die volgende in gedagte:

- Waarnemings met al vyf sintuie en 'n goeie woordeskat word vereis.
- Insig, begrip, 'n eie belewing en sinvolheid geniet aandag (dit is meer as net die opnoem van waarnemings).
- Tekste kan varieer van meer realisties tot 'n verdieping in die aanbieding.
- Eie gevoelens oor dit wat beskryf word, kan gegee word.
- Plekke en gebeure word presies en akkuraat beskryf.
- Karakters moet lewensgetrou wees: innerlik en uiterlik.
- Beeldspraak, idioome en spreekwoorde word oorspronklik aangewend.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Beskrywing het atmosfeer en stemming ten doel: dit word hoofsaaklik gedoen deur die konnotasie en nie net die denotasie van woorde nie.
- Stylfigure kan gebruik word.

TOTAAL AFDELING A: 50

VRAAG 1**Riglyne**

Assesseer die opstel, sonder vooroordeel, vanuit die kandidaat se oogpunt en interpretasie. Hierdie moontlikhede (onderstaande nasienriglyn) mag nie as bindend beskou word nie. Die kandidaat bied dus enige soort opstel aan.

1.1 ... en toe neem ek dié besluit!

- Die opstel kan verhalend/bespiegelend/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Die kandidaat kan na 'n letterlike gebeurtenis verwys.
- Na die besluit geneem is, kan die kandidaat tot aksie oorgaan. Die kandidaat kan ook die oloop tot die besluit beskryf en die opstel met hierdie woorde eindig.
- Die woorde "en toe" veronderstel dat die kandidaat na 'n voorafgaande gebeurtenis verwys.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]**1.2 Is dít sosiale selfdood?**

- Die opstel kan verhalend/bespiegelend/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die woord "selfdood" kan slegs figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Die woord "dít" veronderstel dat die kandidaat na een of ander kwessie/gebeurtenis wat tot sosiale selfdood lei, moet verwys.
- "Sosiale" kan na die individu se verhouding(s) met ander mense/die samelewing verwys.
- In 'n beredeneerde/argumenterende opstel moet die kandidaat se finale standpunt/mening weerspieël word.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]

1.3 Ek vlieg met my eie vlerke.

- Die opstel kan verhalend/bespiegelend/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Die kandidaat kan letterlik of figuurlik vlieg.
- Op figuurlike vlak kan die onderwerp na byvoorbeeld selfstandigheid/onafhanklikheid/vryheid/toekomsmoontlikhede verwys.
- In 'n beredeneerde/argumenterende opstel kan die kandidaat sy bevoegdheid tot selfstandigheid/onafhanklikheid evalueer./motiveer.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]**1.4 Ek hoor die roepstem ...**

- Die opstel kan verhalend/bespiegelend/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Die kandidaat kan op letterlike vlak na die roepstem van iets/iemand verwys.
- Op figuurlike vlak kan die kandidaat na 'n gebeurtenis/ervaring wat vir hom/hoop/'n verwagting gee, verwys.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]**1.5 "Tussen treine" – liriek [Richard van der Westhuizen, 2015]**

- Die opstel kan verhalend/bespiegelend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan figuurlik/dalk letterlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Die onderwerp kan hoofsaaklik figuurlik geïnterpreteer word.
- 'n Figuurlike interpretasie sal byvoorbeeld na verlies/herinneringe/verbrokkelde verhouding verwys.
- Op letterlike vlak kan die kandidaat, byvoorbeeld na 'n spook verwys.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]

1.6 Die twee hande met die boom.

- Die opstel kan verhalend/bespiegeland/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Op letterlike vlak kan die kandidaat na die interaksie/wisselwerking/interafhanklikheid tussen die mens en die natuur verwys.
- Die onderwerp kan figuurlik as die verantwoordelikheid wat die mens teenoor die natuur het,/die verhouding tussen mens en natuur geïnterpreteer word.
- Die boom kan ook op simboliese vlak geïnterpreteer word.
- In 'n beredeneerde/argumenterende opstel kan die kandidaat evalueer of die mens sy verantwoordelikheid teenoor die natuur nakom of nie.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]**1.7 Slot en sleutel**

- Die opstel kan verhalend/bespiegeland/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Op letterlike vlak kan die kandidaat na 'n slot/sleutel/sleutelhouer verwys.
- Die onderwerp kan figuurlik as die ontsluiting van geleenthede/emosies/die aanknoop van verhoudings geïnterpreteer word.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]**1.8 Persoon in rolstoel**

- Die opstel kan verhalend/bespiegeland/beredeneerd/argumenterend/beskrywend van aard wees.
- Die onderwerp kan letterlik/figuurlik geïnterpreteer word.
- Die opstel moet samehangend gestruktureerd wees.

Inhoud:

- Op letterlike vlak kan die kandidaat na tekortkominge/hindernisse/liggaamlike gebreke verwys.
- Die onderwerp kan figuurlik na (emosionele) beperkings/uitdagings in die lewe verwys.
- Die hande in die lug kan as seëvierend/'n hulpkreet geïnterpreteer word.
- Enige relevante interpretasie van die onderwerp moet na verdienste beoordeel word.

Taal:

- Taal-/woordgebruik moet gepas/effektief wees.

[50]**TOTAAL AFDELING A: 50**

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE

AFDELING B word volgens die rubriek uit 25 geassesseer. Slegs TWEE tekste word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste teks nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die skryfstuk die kodes soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud, beplanning en formaat:

I = K = 10

Taal, styl en redigering:

T = G = 6

Skryf dan die totaal van die skryfstuk aan die regterkant (onder die teks).

16

Dra die punt uit 25 oor na die BEGIN van die skryfstuk (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

2.1 INFORMELE E-POS:

Die e-pos word in 'n raadgewende trant aan 'n vriend/-in geskryf. Die kandidaat deel sy/haar mening oor watter keuse (studies/werk/oorbruggingsjaar) die beste gaan wees.

Hou die volgende in gedagte:

- Die skryfstyl is informeel.
- Die formaat moet voorsiening vir 'n e-posadres asook 'n onderwerp maak. Die informele e-pos is gewoonlik onderhoudende kommunikasie tussen twee mense wat mekaar (betreklik goed) ken.
- Die e-pos moet 'n aanhef hê, bv. Goeiemôre/Dag Pieter
- Die e-pos kan op verskeie maniere begin: Ek hoop dit gaan goed./Baie dankie vir jou vorige e-pos./Ek sal jou graag wil bystaan met raad./Dit is belangrik om die regte keuse oor jou toekoms te maak.
- Die slot is net so belangrik soos die inleiding. Daar is 'n paar standaardmaniere om die e-pos mee af te sluit: Dra my groete/liefde oor .../Sê groete ...
- Afsluitingswoorde (Liefde./Groete./Alles van die beste./Beste wense.) moet in 'n nuwe reël geskryf word. (Dieselfde reël ten opsigte van die leesteken na die afsluitingswoord geld soos by die informele brief.)

[25]

2.2 FORMELE BRIEF AAN DIE PERS:

Hierdie formele brief waarin die brieffskrywer sy/haar redes aanvoer waarom Suid-Afrikaners ten spyte van negatiewe omstandighede steeds bly hoop, word aan die redakteur gerig.

Hou die volgende in gedagte:

- Die skryfstyl is formeel.
- Daar moet twee adresse, 'n aanhef, 'n inhoudsopskrif en 'n afsluiting wees.
- Die styl is saaklik, maar hoflik.
- Die struktuur moet goeie paragraafbou insluit.
- Eenvoudige, direkte taal is nodig, maar 'n formele register moet gehandhaaf word.
- Die hele skryfstuk moet aan die vereistes vir die skryf van 'n formele brief voldoen.
- Die brief moet formeel afgesluit word en die skrywer se titel, voorletters en van moet gegee word.

Die uwe

P. van Zyl

P. van Zyl

[25]

2.3 TYDSKRIFARTIKEL

Die artikel gee raad/riglyne aan hoërskoolleerders/ouers wanneer die leerders hulle in verkeerde vriendekringe bevind.

Hou die volgende in gedagte:

- Raad moet sinvol en uitvoerbaar wees.
- Die styl moet persoonlik wees en direk tot die leser spreek.
- Uitdagings aangaande vriendekeuses moet direk aangespreek word sonder om die leser se aandag te verloor.
- Gebruik die opskrif soos in die vraag vereis.

[25]

2.4 DIALOOG

Die gesprek fokus op die gebeure wat daartoe aanleiding gegee het dat die twee vriende in groot moeilikheid is, asook op dit wat volg.

Hou die volgende in gedagte:

- Twee mense voer die gesprek.
- Spreekbeurte vind in die orde waarin die gesprek gevoer word en vanuit die spreker se perspektief plaas.
- Elke spreekbeurt begin in 'n nuwe reël.
- Gebruik 'n dubbelpunt na die naam van elke spreker.

[25]

2.5 HULDEBLYK

Die huldeblyk, waarmee die spreker sy/haar waardering oor die betrokke persoon as vriend/-in uitspreek, word tydens 'n 18de verjaardagpartytjie gelewer.

Hou die volgende in gedagte:

- Die huldeblyk moet met die aanhaling soos in die vraag aangedui, begin.
- Die aanwesiges moet gegroet/aangespreek word. Die aanwesiges kan óf eers gegroet/aangespreek word met die aanhaling wat daarna volg, óf na die aanhaling gegroet/aangespreek word.
- Die styl van die huldeblyk is opreg/eerlik/innig/waarderend.
- Die huldeblyk moet duidelik wees, nl. om die persoon se lewe te vereer en die betekenisvolle rol wat hy/sy in die spreker se lewe speel, uit te lig.
- Die mense wat die funksie bywoon, moet 'n geheelbeeld van die persoon kry.
- Die huldeblyk sluit verskillende hoogtepunte in wat persoonlike gebeure/ staaltjies rondom die vriendskap bevat.

[25]

2.6 INFORMELE TOESPRAAK

Die inhoud van die informele toespraak moet sportspanne motiveer/oortuig dat klein oomblikke in groot wedstryde die verskil tussen wen en verloor is.

Hou die volgende in gedagte:

- Die toespraak word tydens 'n informele geleentheid gelewer.
- Die deelnemende spanne moet aangespreek word, bv. Goeienaand sportmanne en –vroue.
- Die teikengehoor en doel moet in gedagte gehou word. Die inleidingsin moet sterk en prikkelend wees.
- Die standpunte/stellings/redes kan reeds in die eerste paragraaf genoem word.
- Die standpunte/stellings/redes kan deur argumente ondersteun word.
- In die slotparagraaf kan die standpunte/stellings/redes treffend en bondig saamgevat word.
- Die toespraak kan met 'n aansporing tot aksie/goeie wense eindig. **[25]**

TOTAAL AFDELING B: 50

GROOTTOTAAL: 100

- Gebruik altyd die rubriek by die nasien van die opstel (Vraestel 3, AFDELING A)
- Punte van 0 – 50 is in VYF hoofvlakomskrywings verdeel.
- Die kriteria vir inhoud, Taal en Styl is verder in elk van die vyf vlakomskrywing in 'n hoëvlak- en laevlaksubkategorie verdeel, met die toepaslike verspreiding van punte en die omskrywings.
- Struktuur word nie deur die verdeling in 'n hoë en lae vlak beïnvloed nie.

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTEL – HUISTAAL (50 PUNTE)

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD & BEPLANNING (Respons en idees) Organisering van idees vir beplanning; Bewustheid van doel, gehoor en konteks	Hoë vlak	28 – 30	22 – 24	16 – 18	10 – 12	4 – 6
		Respons is uitsonderlik/treffend en bo verwagting	Respons baie goed; getuig van vaardigheid	Respons bevredigend	Wisselvallige samehang in respons	Respons heeltemal irrelevant
		Idees is intelligent, volwasse en stem leser tot nadenke	Idees heeltemal relevant, interessant en lewer bewys van volwassenheid	Idees redelik samehangend en oortuigend	Idees onduidelik, nie oorspronklik nie	Idees deurmekaar en nie op onderwerp gefokus nie Vaag en herhalend
	Lae vlak	25 - 27	19 -21	13 - 15	7 – 9	0 - 3
		Uitsonderlike organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	Organisasie baie goed en samehangend, insluitend inleiding, en liggaam en samevatting/slot	Redelike organisasie en redelik samehangend, insluitend inleiding, en liggaam en samevatting/slot	Min bewys van organisasie en samehang	Geen organisasie nie/ is onsamehangend
		Respons uitmuntend; uitsonderlike treffende eienskappe van 'n opstel ontbreek	Respons goed; getuig van vaardigheid	Respons bevredigend; verval soms in onduidelikheid	Respons is grootliks irrelevant	Geen poging aangewend om in ooreenstemming onderwerp te wees nie
30 PUNTE	Lae vlak	Idees intelligent en volwasse	Idees relevant, interessant	Idees redelik samehangend en oortuigend	Idees begin los staan en kan verwarrend wees	Heeltemal irrelevant en ontoepaslik
		Knap organisasie en samehang insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	Organisasie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	'n Mate van organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	Skaars 'n bewys van organisasie en samehang	Deurmekaar en geen fokus nie
Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel/effek en konteks; Punktuasie, grammatika, spelling, woordkeuse;	Hoë vlak	14 – 15	11 – 12	8 – 9	5 – 6	0 - 3
		Toon, register, styl en woordeskat hoogs gepas vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat baie gepas vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat gepas vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat minder gepas vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat nie gepas vir doel, gehoor en konteks nie
		Taalgebruik getuig van vertroue, indrukwekkend	Taalgebruik effektief/ 'n deurlopende gepaste toon word gebruik	Gepaste taalgebruik om betekenis oor te dra	Taalgebruik baie basies	Taal onverstaanbaar
	15 PUNTE	Lae vlak	13	10	7	4
Toon retories treffend en effektief Grammatika en spelling feitlik foutvry Knap gedaan			Grammatika en spelling grootliks foutvry Baie goed gedaan	Toon is gepas Retoriese middele gebruik om betekenis te versterk	Toon en woordkeuse skaars toepaslik Baie beperkte woordeskat	Woordeskat so beperk dat dit onmoontlik is om sin te maak
Taalgebruik uitstekend en toon is retories effektief			Taalgebruik toepaslik en oor die algemeen effektief	Voldoende taalgebruik – teenstrydighede opgemerk	Taalgebruik onvoldoende	
Grammatika en spelling feitlik foutvry Baie goed tot knap gedaan	Toon gepas en effektief Enkele foute in grammatika en spelling/Goed gedaan	Toon oor die algemeen gepas en beperkte gebruik van retoriese middele	Weinig indien enige sinsverskeidenheid Woordeskat baie beperk			
STRUKTUUR Kenmerke van teks; Paragraaf-ontwikkeling en sinskonstruksie		5	4	3	2	0 - 1
		Uitstekende ontwikkeling van onderwerp Uitsonderlike detail	Logiese ontwikkeling van detail Samehangend	Relevante detail ontwikkel	Sommige punte geldig	Noodsaaklike punte ontbreek
5 PUNTE		Sinne en paragrawe uitsonderlik gekonstrueer	Sinne en paragrawe logies en toon variasie	Sinne en paragrawe goed gekonstrueer Opstel maak nog sin	Sinne en paragrawe foutief Opstel maak effens sin	Sinne en paragrawe foutief Opstel maak nie sin nie

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR TRANSAKSIONELE TEKSTE HUISTAAL [25 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD, BEPLANNING & FORMAAT	13 - 15	10 -12	7 – 9	4 – 6	0 - 3
Respons en idees: Organisering van idees vir beplanning; Doel, gehoor, kenmerke/konvensies en konteks 15 PUNTE	Respons uitsonderlik, bo verwagting Idee intelligent en volwasse	Respons baie goed	Respons voldoende	Basiese respons	Respons toon geen kennis van kenmerke van die soort teks nie
	Grondige kennis van kenmerke van die soort teks	Demonstreer goeie kennis van kenmerke van die soort teks	Toon voldoende kennis van kenmerke van die soort teks	Toon geringe kennis van kenmerke van die soort teks	
	Skryfwerk behou fokus	Behou fokus – geen afwyking nie	Nie heeltemal gefokus nie – enkele afwykings	Aanduiding van fokus, maar met afwykings	Betekenis onduidelik met groot afwyking
	Samehang in inhoud Idee behoorlik uitgebrei	Samehang in inhoud Idee baie goed uitgebrei	Redelike samehang in inhoud en idees	Inhoud en idees nie altyd samehangend nie	Geen samehang in idees en inhoud nie
	Detail wat die onderwerp ondersteun	Detail wat die onderwerp ondersteun	Sommige detail ondersteun die onderwerp	Min detail ondersteun die onderwerp	Baie min detail ondersteun die onderwerp
	Gepaste en akkurate formaat	Gepaste formaat met onbeduidende foute	Formaat oorwegend gepas, maar met enkele foute	Nodige reëls van formaat vaagweg toegepas Ernstige foute begaan	Nodige reëls van formaat nie toegepas nie
	TAAL, STYL & redigering	9 - 10	7 – 8	5 – 6	3 – 4
Toon, register, styl, doel/effek, gehoor en konteks; Taalgebruik en konvensies; Woordkeuse; Puntuasie en spelling 10 PUNTE	Toon, register, styl en woordeskat hoogs geskik vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat baie geskik vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat minder geskik vir doel, gehoor en konteks	Toon, register, styl en woordeskat stem nie ooreen met doel, gehoor en konteks nie
	Grammatika akkuraat en goed gekonstrueer	Grammatika oor die algemeen korrek en goed gekonstrueer	Enkele grammatikafoute	Grammatika onakkuraat met etlike foute	Besaai met foute en verward
		Baie goeie woordeskat	Voldoende woordeskat	Basiese woordeskat	Woordeskat nie geskik vir doel nie
	Feitlik foutloos	Oorwegend foutloos	Foute belemmer nie betekenis nie	Betekenis belemmer	Betekenis ernstig belemmer